

1. Yükleminin türüne göre cümleler ad ve eylem olarak ayrılır. “gül ve soğuk” sözcükleri addır. D seçeneğinde belirtili ad tamlaması (bahçedeki şirin çar-
dağın altı) yüklem olduğu için bu seçenek de yük-
lemine göre ad cümlesidir. C'deki “kaçış-” eylem-
dir. Bu cümle de eylem cümlesidir.

Cevap: C

2. A'da “istemiyoruz”, B'de “gelir”, C'de “gitmiş” ey-
lemleri yüklemdir. D'de ise “var” adı yüklem oldu-
ğu için bu cümle ad cümlesidir.

Cevap: D

3. Ögelerinin dizilişine göre cümleler kurallı, devrik
ve eksiltili olarak ayrılır. A'da “dolaşma”, C'de “din-
le”, D'de “döktürür” yüklemeleri sonda olmadığı için
bu cümleler devriktir. B'de ise “tanı” yüklemi son-
da olduğu için bu cümle kurallıdır.

Cevap: B

4. A seçeneğinde yüklem sonda olmadığı için (seve-
rim) cümle devriktir. Diğerlerinde yüklem sonda ol-
duğu için (canlıdır, anlatıyor, özen göstermiş)
cümleler kurallıdır.

Cevap: A

5. Basit cümleler tek yargı içeren cümlelerdir. A'da
“görmek ve istiyor”, C'de “çıkardığı ve korkmuştu”,
D'de “gülerek ve konuşuyordu” olmak üzere bir-
den fazla yargı vardır. B'de ise yalnızca tek yargı
vardır.

Cevap: B

6. Bu cümlede “götürdük” yükleminin dışında yargı
bildiren sözcük “yaralanan” ortacıdır. Tek yargı için
bu eyleminin çıkması gerekir.

Cevap: C

7. Yapısına göre cümleler basit, birleşik, sıralı ve
bağlı olarak ayrılır. A'da birleşik bir cümle vardır.
Diğerleri ise yapıcı basittir. A seçeneğindeki “yal-
varış” eylemsisi bu cümleyi birleşik yapıya hâle ge-
tirmiştir.

Cevap: A

8. A, B ve D seçeneklerinde yüklemlemlerle beraber bir
de eylemsi bulunduğu için bu cümleler birleşiktir.
C'de ise tek yargı olduğu için bu cümle basittir.

Cevap: C

9. “salla-” eyleminde “-me, -ma” olumsuzluk eki oldu-
ğu için cümle olumsuz eylem cümlesidir. yüklem
sonda olmadığı için devriktir. Ancak cümle bağlı
değil, eylemsiyle kurulan (uyup) birleşik cümledir.

Cevap: D

10. Cümlede “tutan” eylemsisi geçtiği için cümle birle-
şiktir. “ellerimizdir” adı yüklem olup sonda olduğu
için kurallı-ad cümlesidir. Cümlede herhangi bir
olumsuzluk bildiren sözcük ya da ek olmadığı için
cümle olumludur.

Cevap: B

11. “yaşamaz” eylemi sonda olmadığı için devrik-ey-
lem cümlesidir. Cümlede geçen “göze almayan”
ortacı cümleyi birleşik cümle yapmıştır.

Cevap: D

12. Ad cümleleri “değil, yok” sözcükleri ve “-sız” ekiyle olumsuz yapılıdır. Bunun için A, B, C seçenekleri olumsuzdur. Bir cümlede iki olumsuz ifadenin olması anlamı olumlu kıldığı için D seçeneği anlamca olumludur. (istemiyor değil → istiyor).

Cevap: D

13. B seçeneğinde “bilmez” olumsuz yüklemi olduğu hâlde cümlenin anlamı olumludur. (bilmez miyim → bilirim)

Cevap: B

14. A, B, D yüklem türüne göre eylem cümlesidir. (ihtiyarla-, bulutlan-, sarar-) C ise ad cümlesidir. (durumdaydı)

Cevap: C

15. B, C, D seçenekleri eylemsilerle (ağlayan-avutmaya, açar açmaz, dolaşp-geleceğimi) kurulan birleşik cümlelerdir. A’da ise tek yargı (dağıldık) vardır.

Cevap: A

16. Bağlı cümleler, iki cümlenin bir bağlaç yardımıyla bağlanmasıyla oluşur. C’de “Eve erken gel.” cümlesi “Yemek bulamazsın.” cümlesiyle bir bağlaç (yoksa) yardımıyla bağlandığı için bu cümle, bağılı cümledir. A’da basit ve B ve D’de birleşik cümleler vardır.

Cevap: C

17. Cümlede “uyanmıştı” yüklemının dışında “gezerken” ulacı (belirteç eylem) olduğu için cümle birleşiktir. Yüklem sonda olmadığı için devriktir. Cümlenin anlamı uyanma eylemi gerçekleştiği için olumludur. Ancak cümle ad değil, eylem cümlesidir.

Cevap: D

18. Cümlenin yüklemi olan “çöker” eylemi sonda olmadığı için cümle “devrik-eylem” cümlesidir. Çökme eylemi gerçekleştiği için anlam olumludur. “girince” ulacı cümleyi birleşik yapmıştır.

Cevap: D

19. Cümlenin devrik, olumsuz ve soru şekli “Bu sınıfın en çalışkan öğrencisi değil midir Mehmet?” olmalıdır.

Cevap: B

20. Bu cümlelerde “gönüller” öznesi ortak ögedir.

Cevap: C

1. “yeniş-” karşılıklı, “kaçış- ve ağlaş-” birlikte yapılan işteş çatılı eylemlerdir. A seçeneğindeki “buruş-” kendi kendine olan dönüşlü bir eylemdir.

Cevap: A

2. Edilgen eylemler için başkası tarafından yapıldığını gösteren eylemlerdir. “yıkıl-, katıl-, yakın-” eylemlerinde işi yapan özne bellidir. B’deki “görül-” eylemi ise başkası tarafından yapılmıştır ve edilgendir.

Cevap: B

3. “kurul-, çekil- ve katıl-” eylemleri öznesi belli olan dönüşlü eylemlerdir. “yazıl-” eylemi ise başkası tarafından yapılmış, edilgen bir eylemdir.

Cevap: D

4. A, B, D seçeneklerindeki “san- öğren- ve tut-” eylemleri “l, n, ş” çatı eki almamış etken eylemlerdir. C’deki “sevin-” eylemi “sev” kökünden “-n” ekiyle türetilmiş dönüşlü eylemdir.

Cevap: C

5. B, C, D seçeneklerindeki eylemler etken ancak geçişsizdir. A’daki “bekliyor” eylemi ise hem etken hem de nesne alabilen geçişli bir eylemdir.

(Onu bekliyor.)

Nesne

Cevap: B

6. “bekleş-” eylemi birlikte yapılan işteş bir eylemdir.” karşılaş-, söyleş- ve kucaklaş-” eylemleri karşılıklı yapılan işteş sözcüklerdir. C’deki “gülüş-” eylemi ise birlikte yapılan işteş eylemdir.

Cevap: C

7. “iste-” eylemi “neyi?” sorusuna cevap veren geçişli bir eylemdir. Diğerleri geçişsizdir.

Cevap: D

8. Dönüşlü eylemler “-l,-n,-ş” çatı ekleriyle yapılan eylemin özneye döndüğü sözcüklerdir. “sevin, giyin- ve taşın-” dönüşlüdür. “silin-” ise edilgendir.

Cevap: B

9. “söylen-, atıl- ve havalan-” eylemleri “-l, -n” ekleriyle türetilen, öznesi belli olan dönüşlü eylemlerdir. “sorul-” eylemi ise başkası tarafından yapılan edilgen bir eylemdir.

Cevap: B

10. A, B, D seçeneklerinde “alın-” eylemi edilgen, C’de ise öznesi belli olan dönüşlü eylemdir. (Gizli özne olması dönüşlü eylemi etkilemez.)

Cevap: C

11. “satıl-” eylemi başkası tarafından yapılan edilgen bir eylemdir. “katıl-” eylemi A, B, C seçeneklerinde dönüşlü, D’de edilgendir.

Cevap: D

12. Geçişli eylemler nesne alabilen eylemlerdir. Nesneyi bulmak için de “ne, neyi, kimi, kimleri” soruları sorulabilir.

Cevap: A

13. Nesne alamayan bir eylem “-r, -t, -tır” ekleriyle nesne alır konuma getirilebilir. Bu eylemlere oldurğan denir. “düş-, dur- ve yavaşla-” eylemleri nesne almazken nesne alır duruma getirilmiştir. “bil-” eylemi nesne alabilen bir eylemdir, aldığı ek onun geçişlilik derecesini artırmıştır.

Cevap: A

14. anlatmak - okumak - toplamak eylemleri nesne (onu) alabilen geçişli eylemlerdir.

Cevap: B

15. "şekil-" eylemi edilgendir. "dolan-, düşün ve alın-" eylemleri dönüşlü, "uygulan-" eylemi ise edilgendir.

Cevap: C

16. "-dır, -tır" eki A, B, C seçeneklerinde eylem çatı eki olarak kullanılmıştır. D'de ise ad soylu sözcüğü yüklem yapan ek eylem ekidir.

Cevap: D

17. "yürü-" eylemi geçişsizdir. "topla- ve bekte-" eylemleri geçişliken "t" ekiyle işi başkasına yaptırma anlamı taşıyan ettirgen eylem olmuştur. B'de ise "kapat-" eylemi işi başkası yaptırma anlamı yoktur.

Cevap: B

18. Çatı ekleri "-l, -n, -ş, -t, -r, -tır" şeklindedir. "geç-" eyleminde "-r, -l", "tanı-" eyleminde "-ş, -tır", "gör-" eyleminde "-ş, -tır ve -l" ekleri vardır. "boya-" eylemi ise yalnızca "-t" ekini almıştır. Sorunun birden fazla çatı eki almamıştır olması gerekir.

Cevap: C

19. Sonunda dönüşlü eylem sorulmaktadır. "hazırlan-, süslen- ve başlan-" eylemleri edilgen, "yıkan-" ise dönüşlüdür.

Cevap: A

20. "bil-" etken, "sarıl- ve katıl-" eylemleri dönüşlüdür. "giril-" eylemi ise edilgendir.

Cevap: B